

УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЕННЯМ ПРИРОДНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ КАРПАТСЬКОГО МАКРОРЕГІОНУ

А. В. Ключенко

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*, м.
Івано-Франківськ

Ринкові трансформації, зміна умов життя і праці населення, масштабна урбанізація, зростання захворюваності, погіршення кількісних і якісних характеристик природних ресурсів формують, по-перше, потребу впровадження якісно нових економічних механізмів управління природоохоронною діяльністю; по-друге - це призвело до зростання попиту на рекреаційний продукт. Взаємоінтеграція систем вирішення відповідних завдань сприятиме оптимізації напрямків природокористування та удосконаленню фінансових природоохоронних механізмів за рахунок рекреаційної індустрії як вектора економічного піднесення.

В такому контексті, на увагу заслуговує Карпатський макрорегіон України, в якому зосереджена потужна природно-ресурсна база для організації оздоровчої і туристичної діяльності. З огляду на сказане, пропонується модель бальної оцінки фінансово-економічної ефективності відтворення природних ресурсів та рівня розвитку рекреаційної сфери в макрорегіоні на базі формул:

$$\left\{ \begin{array}{l} Pbo(Rw) = (\sum_{i=1}^n Rw_{i,o} / \Delta Nbo(Rw_{i,o})) / n; \\ \Delta Nbo(Rw_{i,o}) = No(Rw_{i,o}) / 5; \\ Rw_{i,o} = Rw_i / RT, \end{array} \right.$$

де, $Pbo(Rw)$ - бальна оцінка показника Rw у розрахунку на одну особу окремого регіону; $Rw \in R$, R - сукупність показників, що характеризують економічну потребу та ефективність відтворення ПР; $w=1...k$, k - кількість показників; $\Delta Nbo(Rw_{i,o})$ - один бал для показника $Rw_{i,o}$ по Україні; $No(Rw_{i,o})$ - показник $Rw_{i,o}$ по Україні.

В результаті оцінки, основні економічні завдання визначимо за формулою:

$$En_h = 100 - (Pbo(En_h) / (Nbo(En_h) / 100)), h = 1, 2, \dots, 12,$$

де, En_h - відсоток на скільки слід змінити значення економічного показника h у розрахунку на одну особу в окремій області Карпатського макрорегіону, щоб досягнути (для початку) національного рівня (рис. 1); $Pbo(En_h)$ - бальна

* Науковий керівник д.е.н., проф. Щурик М.В.

оцінка економічного показника h в окремі області; $Nbo(En_h)$ – бальна оцінка економічного показника h в середньому по Україні.

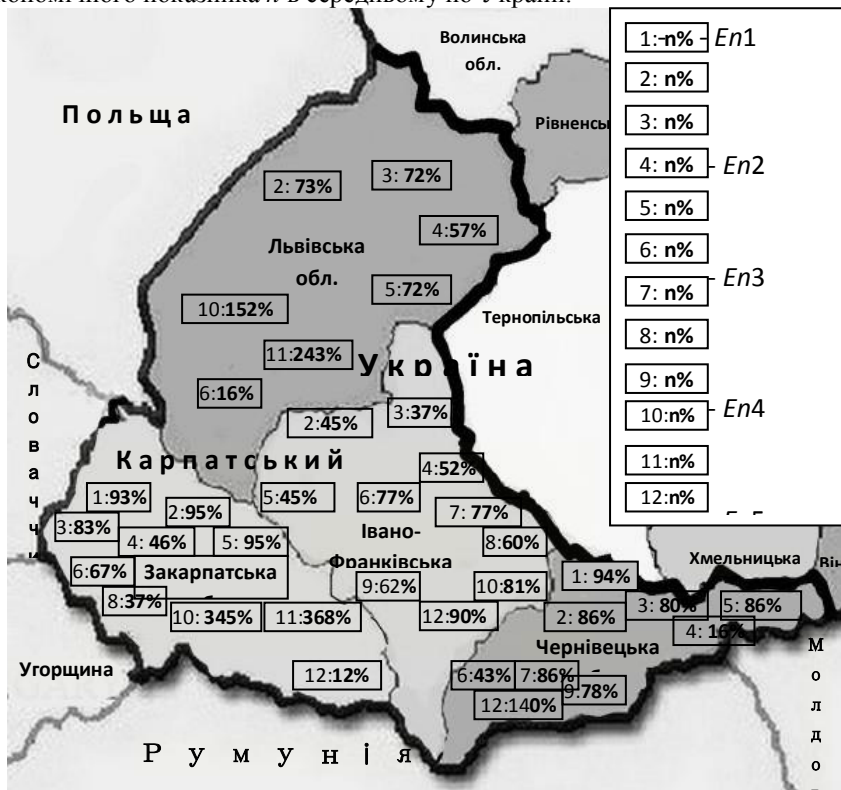

Рисунок 1 - Карт-схема основних економічних завдань покращення умов відтворення природних ресурсів та економічного піднесення рекреаційної сфери, в національному вимірі

Позначення En1... En12 розкриті в таблиці 1. Розраховано на основі даних Державного комітету статистики України

Таблиця 1 - Структура економічних завдань та їх вирішення в межах рекреації

Позначення	Економічні завдання як напрямок оптимізації процесу використання та відтворення природно-рекреаційного потенціалу в національному вимірі	Можливі напрямки вирішення завдання в межах рекреаційного природокористування

<i>En1</i>	Збільшити на n% річні збори у вигляді екологічного податку, у розрахунок на одну особу населення (УРнІО) відносно показників 2011 року, для досягнення середньонаціонального рівня	Встановлення економічного змісту екологічних зборів в контексті збереження якості рекреаційних ресурсів
<i>En2</i>	Збільшити на n% капітальні витрати на охорону навколишнього природного середовища УРнІО відносно показників 2011 року	Можливість покривання природоохоронних витрат за рахунок піднесення рекреаційної індустрії. Власний інтерес туристичних підприємств в збереженні природного потенціалу
<i>En3</i>	Збільшити на n% поточні витрати підприємств, організацій та установ на охорону навколишнього природного середовища УРнІО відносно показників 2011 року	Інтенсифікація розвитку пізнавальної рекреації та аматорського мисливства
<i>En4</i>	Збільшити на n% витрати на охорону, відтворення та облік диких тварин, упорядкування мисливських угідь УРнІО відносно показників 2011 року	Підвищення інвестиційної привабливості макрорегіону за рахунок перспектив його рекреаційного освоєння
<i>En5</i>	Збільшити на n% капітальні інвестиції підприємств, організацій, установ в охорону та раціональне використання природних ресурсів УРнІО відносно показників 2011 року	Покращення природного середовища для перебування відпочиваючих
<i>En6</i>	Збільшити на n% обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємств з основним видом економічної діяльності "Готелі та ресторани" УРнІО відносно показників 2011 року	Приваблення іноземних туристів унікальними лікувально-оздоровчими ресурсами
<i>En7</i>	Збільшити на n% обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємств з основним видом економічної діяльності "Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги" УРнІО відносно показників 2011 року	Інтенсифікація розвитку рекреаційного природокористування
<i>En8</i>	Збільшити на n% кількість зайнятих працівників на підприємствах з основним видом економічної діяльності "Готелі та ресторани" УРнІО відносно показників 2011 року	

En9	Збільшити на n% кількість зайнятих працівників на підприємствах з основним видом економічної діяльності "Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги" УрнІО відносно показників 2011 року	Доцільне та раціональне освоєння бальнеологічних ресурсів
En10	Покращити на n% показник занедбаних (станом на 01.01.2012) санаторно-курортних закладів УрнІО	Відновлення інфраструктурної бази рекреації
En11	Знизити на n% перевагу річного виїзного туристичного потоку над в'їзним УрнІО відносно середнього показника за 2000-2011 роки	Підвищення рекреаційної привабливості природних об'єктів
En12	Підвищити на n% сальдо зовнішньоекономічної діяльності послугами готелів та ресторанів УрнІО відносно показників 2011 року	

Визначені завдання в розрізі областей Карпатського макрорегіону, вказують зокрема на пріоритетні етапи формування якісно нової системи управління процесом збереження, поліпшення, відновлення та охорони природних ресурсів територій, а саме:

1) при виборі ринковоорієнтованих стратегій розвитку макрорегіону, маючи в наявності потужну природно-ресурсну базу, призначена для оздоровлення та відпочинку, розумною альтернативою (виходячи з соціальних потреб та світового досвіду) є рекреаційна діяльність.

2) Якщо здійснити цей вибір, то зробити його з тих розрахунків, які прогнозують збереження та належне відтворення природних складових, забезпечення сталого рекреаційного природокористування, зокрема: коректний вибір напрямків туристично-оздоровчої діяльності; екологічний аналіз та контроль, встановлення норм використання ресурсів; аналіз економічної доцільності; ринкова та організаційно-правова підтримка охоронних заходів.

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 70-73.